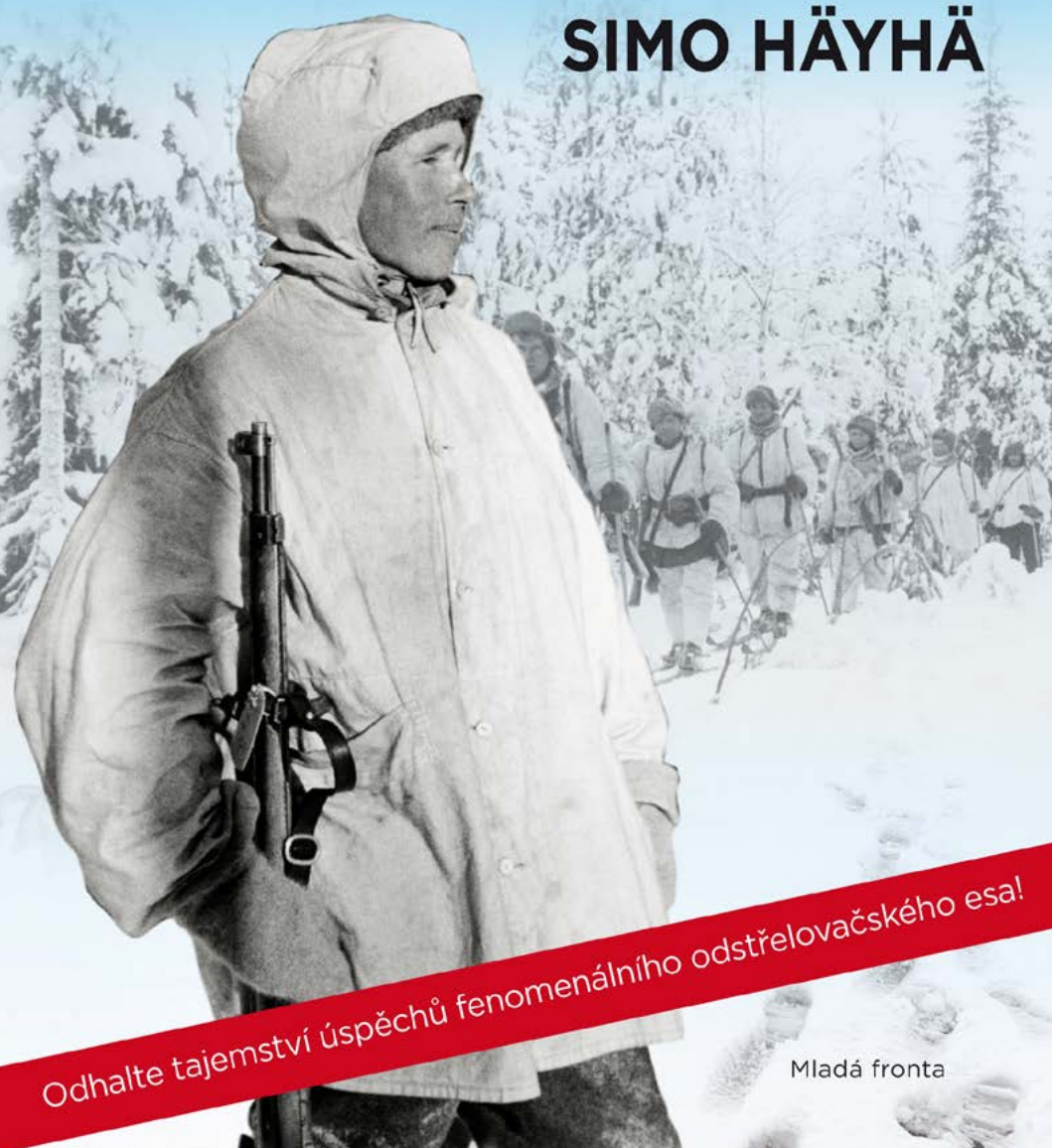

Tapio A. M. Saarelainen

BÍLÝ ODSTŘELOVAČ

SIMO HÄYHÄ

Odhalte tajemství úspěchů fenomenálního odstřelovačského esa!

Mladá fronta

Bílý odstřelovač

Simo Häyhä

Vyšlo také v tištěné verzi

Vyrobeno pro společnost Palmknihy - eReading

MLADÁ FRONTA

Tapio A. M. Saarelainen

Bílý odstřelovač Simo Häyhä – e-kniha

Copyright © Mladá fronta, a. s., 2019

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

Tapio A. M. Saarelainen

**BÍLÝ ODSTŘELOVAČ
SIMO HÄYHÄ**

Tapio A. M. Saarelainen

BÍLÝ ODSTŘELOVAČ SIMO HÄYHÄ

arma & musae

MLADÁ FRONTA

Přeložil Petr Tůma

All rights reserved. No part of this book may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical including photocopying, recording or by any information storage and retrieval system, without permission from the publisher in writing.

© Tapio A.M. Saarelainen, 2016

Translation © Petr Tůma, 2019

ISBN 978-80-204-4640-4 (tištěná kniha)

ISBN 978-80-204-5365-5 (ePub)

ISBN 978-80-204-5367-9 (Mobi)

ISBN 978-80-204-5366-2 (PDF)

OBSAH

Předmluva	9	
O autorovi	24	
Definice odstřelovače	26	
I. část		
Simo Häyhä, 1905–2002	30	
Farmář, lovec a člen Občanské gardy	39	
Zázračný střelec Zimní války	52	
Zranění Sima Häyhäho	86	
Život po Zimní válce	96	
II. část		
Tajemství úspěchu Sima Häyhäho	128	
Puška Sima Häyhäho	165	
Využití zkušeností Sima Häyhäho	187	
Vzor pro budoucí generace	211	
Epilog	213	
Příloha 1	Základy střelectví	219
Příloha 2	Střelba na bojišti	223
Příloha 3	Bitvy na frontě u Kollaa v průběhu Zimní války	237
Příloha 4	Významní odstřelovači světa	254
Poděkování	256	
Bibliografie	261	

PŘEDMLUVA

Podle jedné americké studie bylo v 1. světové válce pro zastřelení jednoho vojáka nutné vypálit průměrně 7 000 puškových nábojů. Během války ve Vietnamu tento počet vzrostl na 25 000. Jsou to neuvěřitelná úžasná čísla, když si uvědomíme, že profesionálně vycvičený odstřelovač potřebuje k dosažení stejného výsledku v průměru 1,3 výstřelu. Tato kniha je zasvěcena jednomu takovému střelci, legendárnímu finskému hrdinovi, Simovi Häyhämu, který se vyznamenal v bojích války na přelomu let 1939 a 1940, která do dějin vstoupila pod názvem Zimní válka. Konflikt se někdy označuje jako Rusko-finská válka, v této knize se však používá termín Zimní válka. Kniha sleduje dva cíle – za prvé vyprávět pozoruhodný příběh muže, jehož život trval téměř celé století, a za druhé vzdát hold skromnému válečníkovi, který svým osobním příkladem a úspěchy v boji ztělesnil ty nejlepší rysy profesionálního vojáka oddaně sloužícího své vlasti – dělal, co mu rozkazy nařizovaly, a dělal to dobře. Bez váhání plnil své povinnosti, ať již jako řadový voják, nebo velitel malé jednotky. Jeho odvaha a hrdinství jsou odrazem nezlomné vůle, která hrdému finskému národu pomohla obstát v těžké době. Navzdory svým válečným úspěchům se Simo Häyhä vyhýbal vystupování na veřejnosti. Po válce dal přednost klidnému

Bílý odstřelovač Simo Häyhä

Zřejmě nejznámější snímek Sima Häyhäho: polní maršál C. G. E. Mannerheim povýšil 28. srpna 1940 desátníka Häyhäho na podporučíka. Polní maršál tak vyjádřil svůj vděk a obdiv k jeho bojovým výkonům. Byl to rovněž výraz uznání bojovému duchu v období Zimní války na frontě Kollaa, který Simo Häyhä dosaženými úspěchy podpořil. Nikdo jiný ve finských vojenských dějinách nebyl takto oceněn. Vyznamenání, která Häyhä obdržel, jsou rovněž jedinečná. Jsou poctou jeho mimořádné vůli a oddanosti, s jakou plnil své rozkazy.

prostému životu. Autorovi této knihy při jednom rozhovoru řekl „Dělal jsem to, co mi řekli, a dělal jsem to, jak nejlépe jsem dovedl. Kdybychom to tak tehdy nedělali všichni, tak by dnes Finsko nebylo.“ Je jisté, že to, čeho Simo Häyhä v průběhu války dosáhl, nebylo jednoduché ani příjemné. Byl odstřelovačem a jeho úkolem bylo zabíjení vojáků nepřítele. Tato kniha ukazuje, že svoji úlohu plnil s úspěchem, který nemá v dějinách vojenství obdoby.

V životě je to tak, že mnohá rozhodnutí nejsou jednoduchá. Myslel na to i Simo Häyhä jednou brzy ráno v prosinci 1939 na frontě u Kollaa. Pokaždé, když se chystal vyrazit na bojiště, pečlivě zasouval náboje, jeden po druhém, do nábojové schránky své opakovací pušky.

Pečlivě dbal na to, aby byly náboje s výrazným okrajem dna nábojnice ve schránce správně zasunuty: okraj nábojnice horního náboje musel být před okrajem dolního, aby vysouvání nábojů ze schránky při nabíjení hlavně probíhalo hladce. Když skončil, zkontroloval si pušku a potichu se vydal do svého postavení. Tam potom v klidu vyčkával, až vyjde slunce a pomůže mu přesně zjistit, kde jsou sovětsí vojáci. A poté již myslel jen na to, aby každým svým výstřelem zasáhl cíl. Jeden výstřel, jeden zásah. Pro finského vojáka bránícího svoji vlast neexistovalo nic důležitějšího.

V době, kdy Simo dorazil na bojiště, stále panovalo šero, téměř tma. Okolní krajina byla tichá. Simo tak mohl klidně přemýšlet a připravovat se na úkol, který byl před ním. Ve svém postavení byl sám, daleko od svých. Ve své situaci si nemohl dovolit žádnou chybu.

Bílý odstřelovač Simo Häyhä

Simo Häyhä ve svém podkrovním bytě v Ruokolahti 25. dubna 2001. Bylo to naposledy, kdy pobýval ve svém domově. Poté si sbalil své věci a vypravil se do Ústavu pro invalidní válečné veterány v Hamině, kde nějakou dobu žil. Uvědomoval si, že se již možná nevrátí. Když jsme spolu v jeho bytě popíjeli kávu, byl klidný. Než opustil svůj byt, naposledy se dlouze zadíval na hladinu jezera Saimaa. Byl to nezapomenutelný okamžik, plný smutku, ale také citu. (Veikko Vento)

Mohl si však být jistý sám sebou a věřit si. Měl za sebou dlouhá léta vojenského výcviku, byl zručný lovec a znal místní kraj. V boji proti sovětským jednotkám to byly nedocenitelné výhody.

Pro každého odstřelovače je životně důležité, že se může naprosto spolehnout na svoji zbraň. Simo Häyhä bojoval se svojí vlastní puškou vzor 28-30, která mu dobře sloužila již ve 30. letech a Simo nepochyboval, že se na ni může spolehnout i ve válce. Puška při řádném ošetřování fungovala zcela bezchybně. K přičení nábojů u ní prakticky nedocházelo. To bylo velmi důležité, neboť v období Zimní války panovaly neobvykle nízké teploty, dosahující od -20 do -40 °C.

Simo byl na chladné počasí zvyklý. Jediné, co ho v té době trápi, byla invaze Sovětů. Svoji nenávisť k nepříteli však nijak neprožíval. Soustředil se jen na okamžik, kdy se na východním obzoru objeví první světlo. A od té chvíle myslel již jen na to, aby dobře mířil na sovětské vojáky. Smrt z jeho pušky přicházela nečekaně.

Pro každého, kdo slouží v armádě, je splnění rozkazu věcí nejvyšší důležitosti. Nepřichází v úvahu, aby voják nebyl plně oddaný dosažení vytčeného úkolu. Simo Häyhä byl odstřelovač a jeho úkolem bylo zabíjet vojáky nepřítele. Po celou Zimní válku se plně a obětavě soustředil na plnění této nezáviděníhodné úlohy. Byl ve svém boji osamocen a při své náročné službě se kromě jiného musel vyrovnávat s extrémní nepřízní počasí. Každý, kdo zažil zimu ve Finsku, vám řekne, že to není nic pro slabé povahy.

Simo Häyhä byl navíc odpovědný za životy dalších vojáků. Jako poddůstojník velel družstvu a každý den

Bílý odstřelovač Simo Häyhä

Poloha Finska v Evropě.

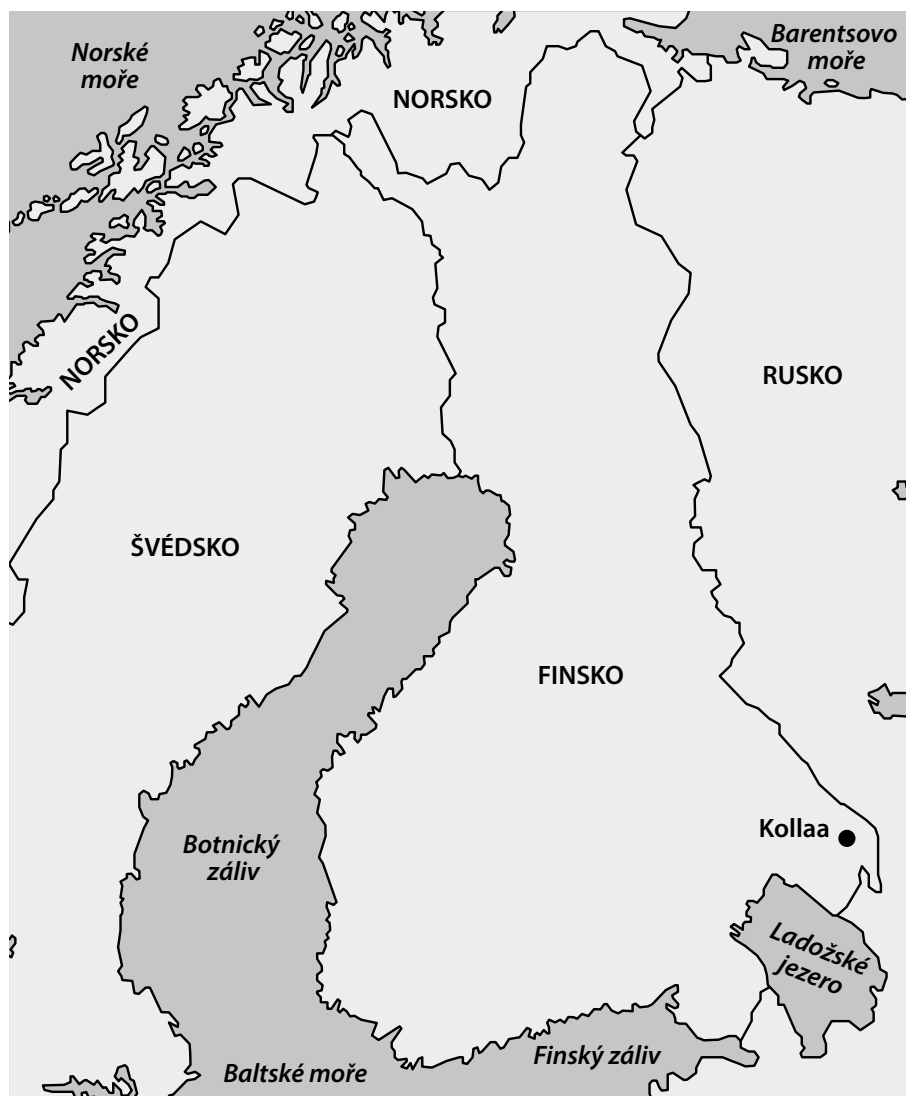
musel jít svým podřízeným příkladem. Své velitelské role se však Simo zhostil natolik úspěšně, že právě jemu se přičítá zásluha o vytvoření toho, čemu Finové v Zimní válce říkali „bojový duch Kollaa“. Simo nikdy neusiloval o to, aby se mu za jeho činy dostalo veřejného uznání, i když se nakonec stal nejúspěšnějším odstřelovačem v dějinách – celkově dosáhl 542 úspěšných potvrzených zásahů. V bojích Zimní války Simo Häyhä vytrval po 98 dní. Na samotném konci války však bohužel utrpěl velmi těžké zranění, které ho téměř stálo života. Jak však Simo říkal, vlastní osud si nikdo nevybírá.

Při studiu finských dějin člověk rychle zjistí, že historie se v případě této země zdánlivě opakuje. V roce 1918 vzniklo po zničující 1. světové válce svobodné Finsko, stát malého, avšak hrdého národa, čítajícího 3 miliony lidí. Nový stát vzápětí ochromila občanská válka. V boji proti drtivé přesile v Zimní válce v letech 1939–1940 Finové prokázali ohromné hrdinství. Následovalo nepopsatelné utrpení a strádání v letech 1941–1944, kdy, jak Finové sami říkají, vedli Pokračovací válku proti Sovětskému svazu.

Finsko již přes sedmdesát let žije v míru. Podle mého názoru je však sedm desetiletí příliš krátká doba na to, aby si mohli být Finové jisti, že tomu tak bude napořád. Samozřejmě, Finové si snadno zvykli na léta bezpečí, pohodlí a ekonomické prosperity, někdo si o nich dokonce myslí, že se mezi nimi rozšířil názor „kdo by na nás nyní chtěl útočit“. Takový přístup však je nebezpečný. Pokud nebudou vedoucí síly Finska ostražité, potom se malá hrdá země vystavuje riziku, že se její území stane terčem nepřátelského útoku.

Bílý odstřelovač Simo Häyhä

Mapa ukazující polohu Kollaa.

Ti, kteří s tímto pohledem nesouhlasí, nechť si připomenou moudrá slova Flavia Vegetia Renata „Si vis pacem, para bellum“ – chceš-li mír, připravuj válku. Flavius Vegetius Renatus byl římský vojenský stratég a autor díla *De re militari*, zasvěceného vojenství. Renatus velmi dobře chápal problematiku obrany státu a diskutoval o tom, jaké jsou vyhlídky státu, který postrádá armádu. Renatus byl přesvědčen, že pokud nebude jeho vlast ochotna svoji armádu použít ke své vlastní obraně, potom se určitě najde jiný stát, který své vojenské síly bez váhání využije k tomu, aby ji dobyl. V případě Finska lze jednoduše říci, že pokud nebude mít na vlastním území vlastní vojenské síly, obsadí je vojenské síly jiného státu.

Trvalá ostražitost je životně důležitá pro pokračování svobody a bezpečnosti státu a jeho lidu. A názor, že stát musí dbát na svoji obranu, není paranoidní ani zbytečný, i když si to mnozí lidé mohou vzhledem k dlouhodobě stabilní politické situaci v Evropě myslet. Finsko si i nadále udržuje armádu. Je to nákladná záležitost, stát nicméně dbá na to, aby byla jeho armáda efektivně připravena na hrozby, které před ní mohou vyvstat, a zajistila Finsku nezávislost i v budoucnu.

Kdyby Finové přemýšleli jinak, riskovali by, že dojde k opakování historie. Varování je jasné – pokud jsou vedoucí představitelé státu přesvědčeni, že není potřeba udržovat dobře vycvičenou armádu schopnou účinně zareagovat na bezprostředně hrozící nebezpečí, musí být připraveni na to, že jejich země ponese těžké následky, které budou v případě agrese nevyhnutelně následovat. Státy, které nejsou připraveny na válku,

nejsou schopné se bránit. V jejich případě je o výsledku války rozhodnuto ještě předtím, než vůbec vypukne.

Čtenář nesmí ovšem zapomínat, že tato kniha se soustředí na život a bojové úspěchy jediného muže, Sima Häyhäho, finského vojáka, který se do dějin Zimní války zapsal jako vynikající odstřelovač a velitel.

Kniha není podrobnou studií celé války. I když se události, o nichž pojednává, staly před téměř osmdesáti lety, i dnes jsou bojové zkušenosti a poznatky legendárního odstřelovače aktuální a prakticky využitelné. Současní odstřelovači se musejí na moderním válčišti vyrovnávat s velmi náročnými podmínkami, které se rychle mění. Dnes se pochopitelně používají technicky mnohem vyspělejší zbraně než na počátku 2. světové války, zásadní rozdíl ovšem spočívá především v tom, že na moderních válčích často schází zřetelná frontová linie. Bitvy se dnes svádějí současně na všech úrovních velení a vojenské cíle bývají rozptýleny na velmi velké ploše. I v těchto nových bojových podmínkách zůstávají odstřelovači hodnotným bojovým nástrojem. Dobře vycvičený odstřelovač dokáže pro své jednotky získat významné výhody tím, že přesnou střelbou vyřadí z boje nepřátelské cíle, které se mu naskytnou. Moderní armáda, která chce úspěšně čelit hrozbám na současném a budoucím válčišti, musí mít příslušné počty výcvikových instruktorů a schopných mužů, z nichž se stanou výkonní odstřelovači. Moderní armáda svým špičkovým střelcům musí zajistit odpovídající moderní vybavení. Malé státy s omezenými materiálními zdroji, k nimž patří i Finsko, si nemohou dovolit nákupy špatného a zastaralého vojenského materiálu. Vyplatí se jim

investovat do pořizování nejmodernějších a nejvýkonnějších prostředků, které se nabízejí. V současné době Finové takto uvažují. V roce 1939, kdy začala Zimní válka, však byla situace jiná. Simo Häyhä se o tom mohl přesvědčit na vlastní kůži. I o tom je jeho příběh.

V průběhu let bylo o Simovi Häyhäm napsáno mnoho knih a článků. Bohužel, většina z těchto prací o jeho mimořádném životě obsahuje jen zprostředkované informace, i když v posledních letech se objevila nová, dosud nepublikovaná fakta. Já osobně jsem se o tohoto legendárního bojovníka začal zajímat až v roce 1997. Předtím jsem se o bojových úspěších Sima Häyhäho dozvídal jen jako příležitostný čtenář a nijak jsem nepomýšlel na to, že bych se systematicky zabýval studiem jeho životní cesty. To málo, co jsem si o něm přečetl, pocházelo z pera jiných autorů. Finové znají Sima Häyhäho zřejmě nejlépe z populární knihy *Kollaa Kestää* (*Kollaa udržíme*), kterou napsal Erkki Palolampi, vydané poprvé v roce 1940. Další kniha, *Bílá smrt* od Petri Sarjanena (česky Mladá fronta 2015), rovněž vypráví o hrdinných výkonech Sima Häyhäho v době Zimní války.

Jak jsem však zjistil, oběma těmito knihám je společné, že ani jednomu z jejich autorů se nepodařilo se k Simovi Häyhämu přiblížit natolik, aby s ním uskutečnili osobní rozhovor. Jedním z důvodů, proč tomu tak bylo, bylo nepochybně to, že se Simo Häyhä svými činy z období Zimní války nijak nepyšnil. Raději volil nenápadný prostý život.

Nejdříve pro mě bylo těžké určit témata, která by představovala jádro mé knihy o Simovi Häyhäm. Jak jsem se již zmínil, mým hlavním záměrem při psaní této

knihy bylo vzdát poctu skutečnému finskému hrdinovi. Jistě, o tomto tichém nenápadném muži již bylo mnoho napsáno, cítil jsem však, že mnohé důležité skutečnosti dosud publikovány nebyly. Jelikož byl Simo pevně přesvědčen o tom, že jeho skutky a úspěchy v době Zimní války mluví samy za sebe, bylo pro mě skutečně obtížné ho přesvědčit, abychom si o nich spolu promluvili.

Byl jsem proto velmi šťastný, když jsem se v roce 1997 se Simem seznámil. Nakonec se z nás stali přátelé. Byli jsme spolu v kontaktu několik let, telefonovali jsme si, mnohokrát jsme se navštívili. Kromě toho jsem v té době uskutečnil své vlastní bádání a hovořil se členy Simovy rodiny a dalšími lidmi, kteří ho znali. V této souvislosti bych se chtěl zejména zmínit o dvou farmářích, Raimu Partinenovi a Ensiu Friariovi, kteří mi pro tuto knihu poskytli cenné informace. Znalosti jsou užitečné jedině tehdy, když se předávají dále a odstřelovačské zkušenosti Sima Häyhäho rozhodně stojí za to, aby se s nimi seznámily další generace střelců. Simo Häyhä byl tichý a skromný člověk, jeho cenné poznatky však zůstanou zachovány.

Pro mě jako pro vojáka Finské armády a vycvičeného odstřelovače bylo ctí, že jsem se mohl se Simem Häyhäm setkat a hovořit s ním. Jako „mladý učedník“ jsem se plně soustředil na to, co říkal, dělal jsem si podrobné poznámky a kladl nesčetné otázky. Simo mi většinu mých otázek týkajících se Zimní války trpělivě a pokorně zodpověděl. K otázkám, které mu připadaly příliš osobní, se nevyjadřoval. Čtenáři si jistě dokáží představit, že Simo byl nevyčerpatelnou studnicí informací. Pro mě bylo důležitější, že jsem Sima poznal jako

laskavého člověka i jako špičkového odstřelovače. V našich rozpravách se zrodilo a upevnilo naše přátelství.

Ať již jsme byli v mém rodném domě a dívali se na video, které jsem o něm natočil, nebo jsme diskutovali nad šálkem kávy v jeho bytě, nebo v pokoji číslo 5 v ústavu pro válečné invalidy, v jeho posledním domově, pak jestliže jsem měl pocit, že jsem se nezeptal správně nebo že jsem v jeho odpovědi něčemu neporozuměl, stačilo mi jednoduše přeformulovat otázku a zeptat se znovu. Simo během našich rozhovorů zůstával trvale příjemný a srdečný. Na muže, kterému bylo přes devadesát let, měl vynikající paměť.

Snad nejpozoruhodnější na bojových výkonech Sima v průběhu Zimní války bylo to, že své úkoly plnil se stejným vybavením jako řadový finský voják – při střelbě používal pouze mechanická mířidla. V té době byly zaměřovací dalekohledy vzácné – finští vojáci, kteří je na svých puškách měli, je většinou získali ze zbraní sovětských vojáků. To neříkám, abych znevážil úsilí jiných vojáků Finské armády, kteří sloužili během Zimní války, ale proto, abych ukázal, jak mimořádné byly Simovy úspěchy. Jeho střelecké výkony těžko hledají sobě rovné. Simo dosáhl rekordních 542 potvrzených zásahů a tomuto počtu se nikdo nepřiblížil ani předtím, ani potom.

Simovým operačním prostorem v době Zimní války byla Kollaa, oblast severně od Ladožského jezera, známá také jako Ladožská Karélie.

Když jsme spolu mluvili o válce, měl jsem často pocit, že si pamatuje vše, jako kdyby se to stalo včera. Na příklad si rychle vzpomínal na konkrétní časy a data,

kdy se v časných ranních hodinách plížil na své stanoviště. Často seděl dlouhé hodiny na svém místě, když panovalo mimořádně chladné počasí (někdy i $-40\text{ }^{\circ}\text{C}$) a dýchal opatrně, aby se nepřátelským vojákům neprozradil vydechovanou párou. Simo vyprávěl, jak poté, co se po setmění vrátil do velitelského stanu nebo jiného místa, kde měl právě své noční útočiště, byla první věcí, jíž se věnoval, péče o jeho zbraň a vybavení. Hned poté následoval skutečně zasloužený spánek.

Někdy se samozřejmě stávalo, že jsem si musel znovu poslechnout pásku, na níž se zaznamenával náš rozhovor, nebo zhlédnout video z našeho rozhovoru, abych si připomněl, co všechno mi řekl. K tomu však docházelo jen občas.

Celkově mohou říci, že většina informací v této knize pochází přímo od Sima nebo jeho příbuzných a blízkých. Jak jsem se již zmínil, některé otázky, například skutečný počet mužů, které zabil, nebo čeho se nejvíce bál, zůstaly nezodpovězeny. To bylo Simovo rozhodnutí a já je respektoval s ohledem na to, co všechno během války prožil.

I když stále zbývalo mnoho otázek, na něž bych rád dostal odpověď, z profesionálního hlediska jsem jeho rozhodnutí chápal. Konečně byl to on, kdo byl na bojišti. V těch případech, kdy jsem měl pocit, že jsou v jeho vyprávění mezery, jsem se pokusil bádát v pramenech k Zimní válce, přičemž jsem se soustředil zejména na taktické aspekty odstřelovačství, které mohly Simovo rozhodnutí ovlivnit.

Na závěr bych chtěl říci, že psaní této knihy pro mě bylo úžasným zážitkem, skutečně „srdeční záležitostí“.

Překvapilo mě, že psaní bylo podstatně snadnější, než jsem předpokládal, díky ochotné pomoci všech, kteří mi věnovali svůj čas, podělili se o své znalosti a dali mi cenné rady. Po několikaletém úsilí se nyní domnívám, že první fáze zpracování pozoruhodného života a vojenské kariéry Sima Häyhäho je hotová. Poznatky vyplývající z jeho zkušeností získaných během Zimní války byly zapracovány do odstřelovačské příručky Finské armády. Tím se podařilo dosáhnout toho, že i příští generace finských odstřelovačů budou moci těžit ze znalostí svých statečných předchůdců.

Druhou fází zpracování příběhu Sima Häyhäho představuje tato kniha. Simo patří k nejproslulejším odstřelovačům dějin vojenství a právem si zaslouží naši pozornost. Přeji vám, abyste našli čas na přečtení této knihy a aby vám její četba přinesla stejnou radost, jakou mně přineslo její psaní.

Jak jsem se již zmínil, je důležité, aby v době míru měli vojenští velitelé k dispozici dostatečné počty profesionálních, špičkově vycvičených odstřelovačů. Státy, které budování sil potřebných pro svoji obranu zanedbávají nebo odkládají do doby, kdy je ohrozí válka nebo nepředvídaná krizová situace, ohrožují svoji vlastní existenci a chystají těžké chvíle mužům a ženám obětavě sloužícím v jejich armádě.

O AUTOROVĚ

Tapio Saarelainen je voják z povolání, důstojník Finské armády. Jeho zálibou je již od dětství střelba. Má také více než třicetileté zkušenosti s lovem drobné zvěře, jak brokovými, tak i kulovými zbraněmi. V uplynulých dvaceti letech se zúčastnil mnoha vrcholových soutěží v lovecké i sportovní střelbě, působil také jako rozhodčí a velitel střelnice.

V soutěžní střelbě získal v různých disciplínách a s různými zbraněmi řadu ocenění.

Jako trénink pro udržení své střelecké kondice pěstuje střelbu na cíle vzdálené až 1 300 metrů. Během své vojenské kariéry sloužil jako výcvikový důstojník v různých finských posádkách, od roku 1991 se podílí na výcviku a vzdělávání branců, záložníků a vojáků z povolání v oboru odstřelovačství a přesné střelby. Současně se podílí na přípravě odstřelovačů Občanské gardy (účast na branných činnostech patří ve Finsku k velmi oblíbeným aktivitám a různé kurzy civilní obrany do svých řad lákají Finy všech věkových kategorií). V posledních letech rovněž reprezentoval svoji jednotku na střeleckých soutěžích Finské armády. Saarelainen se dále zúčastnil přípravy na vyslání do zahraničních misí, organizované na různých místech Skandinávie, a sloužil u mírových jednotek OSN jako styčný důstojník Střediska mezinárodní brigády

se sídlem v kosovské Prištině. Tehdy, pod dojmem toho, co zažil, začal pracovat na této knize.

Od roku 1991 působí jako aktivní člen několika expertních odstřelovačských skupin. Je spoluautorem Odstřelovačské příručky Finské armády, která vznikala v letech 2002–2003, je pravidelným přispěvatelem časopisu *Kaliberi*, určeného pro finské příznivce střelctví. Je rovněž autorem řady článků pro finský vojenský časopis *Sotilasaikakauslehti*, určený pro finské vojáky z povolání. V tomto časopise vyšel jeden z jeho článků o Simovi Häyhäm, díky němuž získal v roce 2003 stipendium od Nadace Hannese Ignatia, zaměřené na finanční podporu autorů z armádního prostředí. Získal stipendium pro knihu *Sankarikorpraali Simo Häyhä*, jak zní název finského originálu této knihy.

DEFINICE Odstřelovače

Odstřelovač je elitní voják se speciálním výcvikem, výzbrojí a vybavením. Na rozdíl od nájemného vraha, který zabije každého bez zábran a za peníze, terčem odstřelovače jsou ozbrojení vojáci nepřítele. Odstřelovač je nedílnou součástí profesionální vojenské organizace.

Armády vkládají do výcviku odstřelovačů značné finanční a materiální prostředky, výcvik je časově velmi náročný. Za války odstřelovač často bojuje z postavení vzdáleného od pozic vlastních jednotek. Jeho výcvik jej připraví na to, aby úspěšně dokázal plnit své fyzicky a duševně náročné povinnosti za mimořádné obtížných klimatických podmínek. Noví odstřelovači jsou pečlivě vybíráni z uchazečů-dobrovolníků, výcvikový program je náročný a dlouhý. Při stanovení, který z řadových vojáků se může ucházet o práci odstřelovače, hrají nejdůležitější roli jejich nejbližší velitelé. U velkých armád světových velmocí kandidáti odstřelovačského řemesla podstupují zvláštní obtížné kvalifikační soutěže a zkoušky, na jejichž výsledku potom záleží konečné rozhodnutí o tom, zda jsou schopni tuto práci vykonávat. Většina uchazečů o práci odstřelovače neuspěje.

Odstřelovač se učí základním vojenským dovednostem, kromě jiného také zákonům, které upravují dění na bojišti v době války.

Výcvik probíhá po celý rok, ve dne i v noci, samostatně nebo ve dvojici s pozorovatelem. Účelem výcviku je připravit odstřelovače tak, aby si počínal dobře za jakýchkoli bojových podmínek, i v situacích, kdy bude daleko od své jednotky, bez materiální podpory a bez informací, které by mu jinak jeho jednotka poskytovala.

Odstřelovač absolvuje speciální výcvik v přesné střelbě a další výcvik zaměřený na zvládnutí specifických dovedností. Tento výcvik zahrnuje kromě jiného následující disciplíny: psychologii, přežití na bojišti, základní bojové činnosti, odhad vzdáleností, maskování, pohyb na bojišti, útočný přesun, zřizování palebného postavení, přesun mezi palebnými postaveními, pozorování, nastřelení zbraně v polních podmínkách, výběr cíle, ničení různých typů cílů, údržbu zbraně, první pomoc, základy velení jednotce a pokročilé střelecké techniky. Výcvik má zaručit, že odstřelovač bude plnit stanovené úkoly nejlepším možným způsobem v širokém rozsahu bojových podmínek, aniž by sám sebe ohrožoval. Je žádoucí, aby byla životnost odstřelovače na bojišti co nejdelší, aby se vyplatil čas, úsilí a prostředky vynaložené na jeho výcvik. Odstřelovač často bojuje osamoceně a daleko od své jednotky nebo základny, nemůže si proto dovolit chyby. Musí umět zasáhnout cíl prvním výstřelem, protože ví, že v okamžiku, kdy první výstřel prozradí jeho pozici, se sám stává terčem.

Odstřelovači jsou velmi hodnotným bojovým nástrojem, současně patří k těm, které vojáci na bojišti nejvíce nenávidí. S tím je pochopitelně spojeno i to, že

protivník použije všechny vhodné prostředky, které má k dispozici, aby odstřelovače zlikvidoval, jakmile se mu k tomu naskytne příležitost.

Vojáci bývají často vyznamenáváni, povyšováni a odměňováni, když se jim na bojišti podaří zabít nepřátelského odstřelovače. I to vypovídá o tom, jak jsou odstřelovači důležití.

I. ČÁST

SIMO HÄYHÄ, 1905–2002

Stručný životopis

Simo Häyhä se narodil 17. prosince 1905, jeho rodiči byli Juho a Katriina (rozená Vilkkö) Häyhä. Rodina žila v malé osadě Kiiskinen v okrese Rautjärvi. Toto území bylo historickou oblastí Finska v Karélii a dnes je součástí Ruska. Simo se živil jako farmář před Zimní válkou i po ní. Ve svém životě se věnoval několika zálibám, zejména lyžování, lovu a střelctví. Jedním z jeho oblíbených sportů byl finský baseball, ve svém týmu nejraději zastával pozici předního chytáče.

Simo zemřel 1. dubna 2002 v Ústavu pro válečné invalidy ve městě Hamina. Je pohřben na starém kostelním hřbitově v Ruokolahti, v blízkosti kostelní věže.

Služba v Občanské gardě a v armádě

Simo vstoupil do Občanské gardy v Rautjärvi ve věku 17 let. Rychle si získal pověst vynikajícího střelce, když ve 30. letech získal několik ocenění v oblastních střeleckých soutěžích pořádaných Občanskou gardou.

V bojových střeleckých soutěžích zastupoval skupinu lehkých kulometů jednotky Občanské gardy v Rautjärvi a jeho tým několikrát zvítězil. Simo rovněž obdržel medaili 2. třídy za výbornou lyžařskou zdatnost a vynikající fyzickou kondici.

Od konce roku 1925 do začátku roku 1927, celkem 15 měsíců, Simo absolvoval vojenskou základní službu u 1. cyklistického praporu v Raivola a 2. cyklistického praporu v Terioki. Simo sloužil v těchto jednotkách:

2. cyklistický prapor (Valkjärvi)

1. rota, 10. prosince 1925 – 5. března 1926

2. cyklistický prapor (Valkjärvi)

desátnický výcvik

6. března – 1. června 1926

2. cyklistický prapor (Valkjärvi)

poddůstojnický výcvik

1. června – 18. srpna 1926

Poté byl převelen k **3. rotě 1. cyklistického praporu (Terijoki)**, kde sloužil jako velitel družstva. Do zálohy byl propuštěn 21. března 1927.

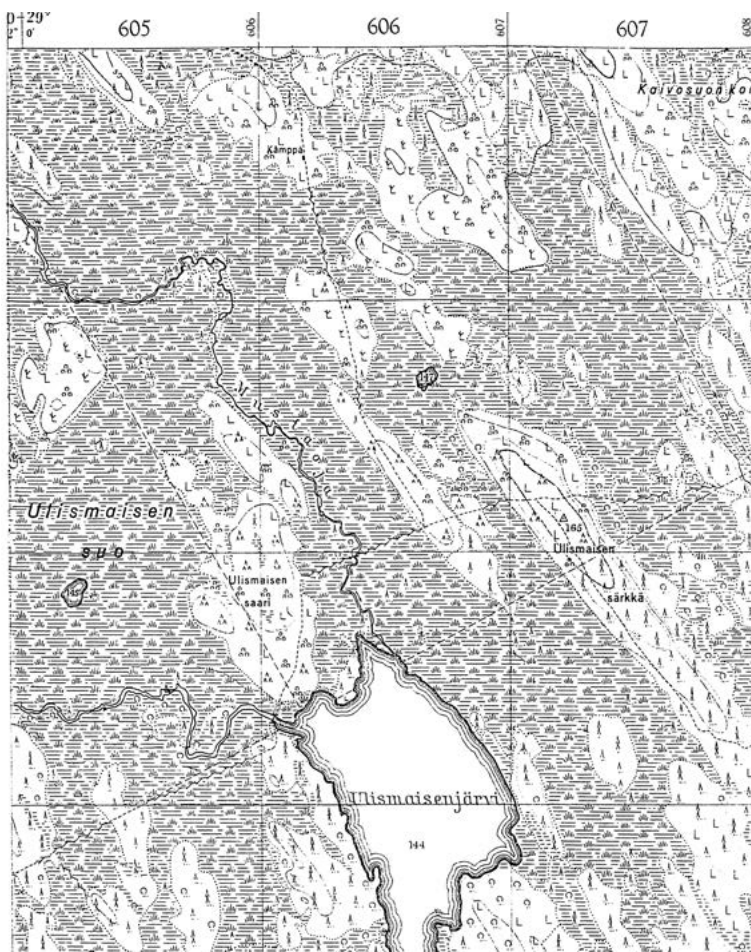
Záložnický výcvik:

Odstřelovačský výcvik ve výcvikovém středisku v Utti, od 14. července do 2. srpna 1938.

Zimní válka

Simo bojoval v konfliktu mezi Finskem a Sovětským svazem, který se označuje jako Zimní válka, od 30. listopadu 1939 do 6. března 1940. Odsloužil celkem 98 dní u 6. praporu 34. střeleckého pluku. Zimní válka trvala celkem 105 dní, v jejím posledním týdnu však byl Simo zraněn a ošetřován v nemocnici.

Bílý odstřelovač Simo Häyhä

Simo byl zraněn v oblasti Ulismaa. Sovětský pěšák zasáhl Sima výbušnou střelou do obličeje. Zásah Sima srazil na zem. Stalo se to při intenzivním střetnutí, kdy byli finští vojáci od nepřítele vzdáleni často jen několik metrů nebo desítek metrů. Finové se snažili zastavit útok nepřítele a své obranné pozice bránili střelbou z opakovacích pušek. Raněného Sima se podařilo evakuovat několik minut předtím, než Sověti finské pozice dobyli.

Simův 34. pěší pluk měl posádku v Huuhanmäki. Velitel mu podplukovník Ville Teittinen, přezdívaný „Ville válečník“. Velitelem Simovy roty byl od 10. října 1939 až do 31. května 1940 poručík v záloze Aarne Edvard Juutilainen, přezdívaný „Postrach Maroka“. Svoji přezdívku získal v době své služby u Francouzské cizinecké legie v Africe.

Simo v průběhu Zimní války také získal několik přezdívek, včetně „Simuna“ (zdrobnělina křestního jména) a „Taika-ampuja“, „Zázračný střelec“.

Bitvy

V průběhu Zimní války Simo bojoval v oblastech Kollaa a Ulismaa. Ulismaa se nacházela asi 15 kilometrů na jih od Kollaa a asi 60 kilometrů od Ladožského jezera.

Zranění

Dne 6. března 1940, v časných ranních hodinách, při útoku sovětských vojsk Simo utrpěl několik poranění hlavy a obličeje. Zasáhla ho výbušná střela sovětského pěšáka, který útočil na jeho obrannou pozici na předměstí Ulismaa. Střela odtrhla Simovu levou spodní čelist a vyrazila mu několik zubů. Simo se léčil se svým zraněním mnoho let a podstoupil celkem 26 chirurgických zákroků.

Válečné úspěchy

Simo je nejproslulejší a nejlepší finský odstřelovač v dějinách. Zaznamenal 542 potvrzených zásahů, což představuje téměř počet vojáků v jednom sovětském praporu.

Služební postup

Dne 1. června 1926, v době své základní vojenské služby, byl Simo povýšen na desátníka. Do první poddůstojnické hodnosti byl povýšen v době Zimní války, přesné datum ovšem není známo. 28. srpna 1940 polní maršál Mannerheim Sima povýšil do hodnosti podporučíka.

Vyznamenání

V průběhu Zimní války byl Simo vyznamenán při mnoha příležitostech, za své bojové výsledky dostal i věcné dary, například vlněné palčáky nebo kapesní hodinky. Jeho nejdůležitější vyznamenání byla tato:

Válečná vyznamenání:

I LK Vapaudenmitali

Řád svobody 1. třídy, 2. 4. 1940

(Řád svobody 1. a 2. třídy se uděloval poddůstojníkům jako čestné vyznamenání)

II LK Vapaudenmitali

Řád svobody 2. třídy, 25. 2. 1940

VR 4

Řád svobody 4. třídy s meči, 6. 6. 1940

VR 3

Řád svobody 3. třídy s meči, 21. 6. 1941

Podle rozkazů z 21. března 1950 mohl být Kříž svobody 3. třídy udělen pouze vojákovi s hodností kapitána a vyšší.

Pamětní medaile války v letech 1939–1940 s meči a sponou

Kříž Kollaa číslo 4, zhotovený z čistého stříbra. Těchto vyznamenání bylo původně vyrobeno sedm. První čtyři obdrželi vrchní velitel Finské armády Mannerheim, finský prezident Kyösti Kallio, velitel divize plukovník Svensson a desátník Simo Häyhä.

Švédská čestná puška

17. února 1940 Simo Häyhä převzal odstřelovačskou pušku vyrobenou na zakázku u firmy Sako, proslulého finského výrobce zbraní. Tento dar pro Sima sponzoroval Eugen Johansson, švédský obchodník a velký přítel Finska. Puška byla určena pro „Nejlepšího střelce Finské armády“.

Mírová ocenění

20. listopadu 1978, v posádce Kontioranta, byl Simovi udělen čestný titul Karelský střelec a Čestný kříž karelských střelců.

V roce 1984 Asociace rodiny Häyhä nominovala Sima na svého prvního čestného člena. Simo rovněž obdržel několik ocenění za svoji práci v oblasti zachování přírody a loveckého prostředí a také za výchovu vynikajících loveckých psů.

Za své lovecké úspěchy Simo rovněž obdržel mnohá ocenění, například v letech 1962 až 1966 pětkrát za sebou získal uznání za lov drobné zvěře.

Bílý odstřelovač Simo Häyhä

ANSIOISTANNE
KARJALAN JÄÄKÄRIPATALJOONAN
JA SEN TOIMINTAPÄÄMÄÄRIEN HYVÄKSI
ON TEILLE

Maanviljelijä Simo Häyhä

TÄNÄÄN MYÖNNETTY
KARJALAN JÄÄKÄRIEN ANSIORISTI SEKÄ
KUNNIAJÄÄKÄRIN ARVO

KONTIORANNASSA, 20 pñ marras KUUTA 1978

PATALJOONAN KOMENTAJA

Evl

ANSIORISTIA KANNETAAN PATALJOONAN SISÄISSÄ JUHLATILAISUUKSISSA

Unikátní diplom, který Simovi udělila Karelská střelecká brigáda. 20. listopadu 1978 Simo obdržel čestný titul Karelský střelec a také Čestný kříž karelských střelců. Ocenění převzal v posádce Kontioranta, na severu Karélie.

Vyznamenání Sima Häyhäho (nahore, zleva doprava): Řád svobody 3. třídy s meči, Řád svobody 4. třídy s meči, Řád svobody 1. třídy, Řád svobody 2. třídy, Pamětní medaile války v letech 1939-1940 s meči a Karelskou sponou, Kříž Kollaa; (dole, zleva doprava): odznak Vynikajícího střelce (poznámka: správně mají hlavně směřovat nahoru), Modrý kříž Občanské gardy a Cvičitel Občanské gardy 1. třídy.

Souhrn

Toto byl stručný přehled vyznamenání a ocenění, které obdržel Simo Häyhä. Je jich pozoruhodný počet a jsou jimi oceněny mimořádné činy. Jaký člověk se však skrývá za tímto strohým výčtem? Abychom se dozvěděli více o jeho raném životě, musíme se vydat do oblasti Finska známé jako Karélie, na počátek 20. století.

FARMÁŘ, LOVEC A ČLEN OBČANSKÉ GARDY

Dětství v Karélii: 1905–1920

Simo Häyhä se narodil 17. prosince 1905 v malé vsce Kiiskinen patřící k obci Rautjärvi. Po skončení Zimní války toto území obsadil Sovětský svaz. Simo byl sedmým z osmi dětí své rodiny. Simův otec, Juho Häyhä, vlastnil farmu Matilla, jeho matka Katriina (rozená Vilkkko) s láskou pečovala o rodinu a spolu s otcem tvrdě pracovala na jejich hospodářství.

K farmě Matilla patřilo kolem 50 hektarů půdy, z čehož část pokrýval les a zbytek tvořila zemědělská půda. V mnoha ohledech to byla spíše „lesní farma,“ neboť nemohla velké rodině poskytnout obživu pouze pěstováním zemědělských plodin. Na farmě se chovala také domácí zvířata, několik koní, ovcí a prasat. Koně se využívali k práci, ostatní dobytek se choval na maso.

Farma byla na svoji dobu docela moderní, její pole byla vybavena podpovrchovou drenáží, která umožňovala pěstování cukrové řepy, sloužící jako krmivo pro dobytek. Kromě výše zmíněných zvířat bylo na farmě asi deset krav, které spolu s příležitostným sběrem dřeva na otop byly dalším zdrojem příjmů rodiny v zimním období.

Simo měl čtyři bratry a tři sestry. Jeden z jeho bratrů, Antti Häyha, zahynul v roce 1918 v době Finské občanské války. Další Simův bratr, Juhana Häyhä, byl v této válce zraněn při bojích ve městě Joutseno. Simův bratr